

ارزیابی کتابخانه‌های بیمارستانی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی بر اساس استانداردهای موجود*

محمدرضا هاشمیان^۱، علیرضا هویدا^۲، معصومه خوشکام^۳

چکیده

مقدمه: امروزه کتابخانه‌های بیمارستانی در عملکردهایی مانند مراقبت و آموزش بیمار نقش مهمی ایفا می‌کند. در واقع کتابخانه‌های بیمارستانی علاوه بر نقشی که در آموزش و پژوهش بر عهده دارند، سهم بسزایی نیز در درمان ایفا می‌کنند. با توجه به این مسایل، رعایت استانداردها توسط این کتابخانه‌ها می‌تواند به بهبود وضعیت و ارتقای خدمات اطلاع‌رسانی آن‌ها منجر شود. در این راستا این تحقیق به ارزیابی کتابخانه‌های بیمارستانی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی بر اساس استانداردهای موجود پرداخت.

روش بررسی: این پژوهش به روش توصیفی-مقطعی انجام شد. جامعه‌ی پژوهش شامل ۳۵ کتابخانه‌ی بیمارستانی در سه دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی بود. گردآوری اطلاعات به وسیله‌ی پرسش‌نامه‌ی انجام شد که روایی آن با نظر اعضای هیأت علمی دانشگاه تصویب و پایایی آن نیز تأیید گردید. اطلاعات به وسیله‌ی نرم‌افزار Excel تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: بیش از ۵۰ درصد از کتابخانه‌های بیمارستانی از نظر داشتن نیروی انسانی متخصص زیر سطح استاندارد بودند. تنها ۲۹ درصد از مسئولین کتابخانه از نظر سطح تحصیلات و رشته‌ی تحصیلی در سطح استاندارد قرار داشتند. هیچ یک از کتابخانه‌های مورد بررسی از نظر مجموعه‌ی کتاب‌ها استاندارد نبودند. از نظر ساعات ارائه‌ی خدمات و نیز ارائه‌ی خدمات به گروه‌های مختلف استفاده کننده، درصد کمی از کتابخانه‌ها در سطح استاندارد قرار داشتند. ۲۵/۸ درصد از کتابخانه‌ها دارای ساختمانی بودند که از قبل برای کتابخانه طراحی شده بود.

نتیجه‌گیری: در کل، وضعیت کتابخانه‌های بیمارستانی در مقایسه با استانداردها مطلوب نبود و توجه بیشتر مسئولین به این کتابخانه‌ها جهت بهبود وضعیت آن‌ها ضروری است.

واژه‌های کلیدی: کتابخانه‌های بیمارستانی؛ استانداردهای مرجع؛ دانشگاه‌ها؛ بیمارستان‌ها.

نوع مقاله: تحقیقی

پدیرش مقاله: ۸۸/۶/۵

اصلاح نهایی: ۸۸/۱/۳۱

دریافت مقاله: ۸۷/۱۰/۲۱

ارجاع: هاشمیان محمدرضا، هویدا علیرضا، خوشکام معصومه. ارزیابی کتابخانه‌های بیمارستانی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی بر اساس استانداردهای موجود. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۸۹؛ ۷(۴): ۴۴۰-۴۴۴.

عنوان بخش مهمی در بیمارستان در عملکردهایی مثل

مقدمه

* این مقاله حاصل پایان‌نامه‌ی دانشجویی در مقطع کارشناسی ارشد است.
۱. کارشناس ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده‌ی مسؤول).
Email: hashemian553@yahoo.com
۲. دانشیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۳. مربی، آمار، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

امروزه در حوزه کتابداری پزشکی در کشورهای پیشرفته مفاهیم جدیدی مانند کتابدار بالینی (Clinical librarian)، آموزش بیمار (Patient education) و آموزش کادر پزشکی و بهداشتی به وجود آمده است. کتابخانه‌های بیمارستانی به

کتابخانه‌های بیمارستانی از اهمیت خاصی برخوردار است، از این رو باید به این مسأله توجه شود (۴).

آشوری به بررسی کتابخانه‌های بیمارستان‌های روانی رازی، روزبه، شهید نواب صفوی و شهید اسماعیلی در تهران پرداخته است. بر اساس نتایج پژوهش او، ۷۵ درصد کل جامعه فاقد مخزن مستقل بودند، سالن مطالعه در همه‌ی مراکز مورد پژوهش با فضای کتابخانه مشترک بود و ۷۵ درصد جامعه‌ی مورد مطالعه کامپیوتر نداشتند. نیروی انسانی شاغل در کتابخانه‌ها ۹ نفر بودند که یک نفر دارای تحصیلات کتابداری (کارشناسی ارشد)، ۲ نفر تحصیلات غیر کتابداری (کارشناسی) و ۶ نفر مدرک دیپلم و زیر دیپلم داشتند. کل منابع موجود در مراکز مورد مطالعه ۱۲۷۶۷ مدرک که بیشترین درصد مجموعه (۴۹/۵ درصد) کتاب‌های چاپی فارسی بود (۲).

شعبانی و طالبی در مقاله‌ای تحت عنوان «کتابخانه‌های بیمارستانی شهر اصفهان، وضعیت موجود و مسایل توسعه» به بررسی موقعیت و ارزیابی کیفی کتابخانه‌های بیمارستانی در شهر اصفهان پرداخته‌اند. بر اساس نتایج این پژوهش، ۳۰ درصد مسوولان کتابخانه‌ها در سطح کارشناسی، ۳۰ درصد در سطح فوق دیپلم و بقیه در سطح دیپلم و زیر دیپلم قرار داشتند. گرایش تحصیلی این عده در زمینه‌ی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی محدود به یک نفر در سطح فوق دیپلم بود. در مجموع ۲۰۸۶۷ جلد منبع فارسی و لاتین تخصصی و ۳۳۴۹ جلد منبع فارسی عمومی در مجموعه‌ی کتابخانه‌های بیمارستانی شهر اصفهان نگهداری می‌شد. از نظر خدمات، تمام کتابخانه‌های مزبور آرایه‌ی خدمات به پزشکان و دانشجویان پزشکی، پرستاران و کادر بهیاری را از وظایف خویش تلقی کرده‌اند؛ در حالی که فقط ۲ کتابخانه به آرایه‌ی خدمات به بیماران مبادرت می‌کردند (۵).

Glitz و همکاران در مقاله‌ای تحت عنوان «خدمات کتابخانه‌های بیمارستانی و تغییرات در استانداردهای ملی» به بررسی وضعیت کتابخانه‌های پزشکی ۷۰۰ بیمارستان منطقه جنوب شرقی پاسفیک ایالات متحده آمریکا پرداخته است. بر اساس نتایج این پژوهش کامپیوتر در حال حاضر به عنوان یکی از عوامل کلیدی جهت دسترسی به اطلاعات محسوب می‌شود.

مراقبت‌های بیمار، آموزش بیمار، اصلاح عملکرد و ایمنی بیمار تأثیرگذار گردیده‌اند (۱).

امروزه وجود کتابخانه‌های بیمارستانی به منظور جمع‌آوری اطلاعات روزآمد و اشاعه‌ی آن امری ضروری محسوب می‌شود (۲). این کتابخانه‌ها به طور گسترده از طرف اعضای هیأت علمی، دستیاران و کارورزان، پرستاران و کارکنان بهداشتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. لذا این کتابخانه‌ها جهت آرایه و اشاعه‌ی اطلاعات باید بر پایه‌ی صحیح استوار شوند. رعایت استانداردها از طرف این کتابخانه‌ها می‌تواند راهی برای بهبود وضعیت آن‌ها و ارتقای خدمات اطلاع‌رسانی آن‌ها گردد و به عنوان معیاری جهت ارزیابی آن‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

در سال‌های اخیر تلاش‌هایی جهت تدوین استانداردهای کتابخانه‌های بیمارستانی در سطح ملی و بین‌المللی انجام شده است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- استانداردهای کتابخانه‌های بیمارستانی ۲۰۰۲ که توسط انجمن کتابداری پزشکی (Medical Library Association) یا (MLA) تدوین شده است (۱).

- استاندارد مجموعه‌ی کتابخانه‌های مراکز آموزشی درمانی که توسط کتابخانه‌ی ملی ایران تدوین شده است (۳).

امیری در پایان‌نامه‌ی خود به بررسی کتابخانه‌های بیمارستانی وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و مقایسه آن با برخی از استانداردهای موجود پرداخته است.

نتایج این تحقیق در صد بیمارستان آموزشی وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور که تحت پوشش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده‌اند، بیانگر این واقعیت بود که هیچ‌گونه معیار یا ضابطه‌ای برای تأسیس کتابخانه‌های بیمارستانی و کلیه‌ی اجزای تشکیل دهنده‌ی آن وجود ندارد. کتابخانه‌های بیمارستانی به طور اخص با کمبود نیروی متخصص و به طور اعم با کمبود کارکنان برای انجام امور کتابخانه مواجه هستند. اکثر قریب به اتفاق کتابخانه‌ها فاقد بودجه اختصاصی می‌باشند بنابراین برای تهیه‌ی منابع خود با مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند، در نتیجه بیشتر منابع کتابخانه‌ها، کهنه و قدیمی می‌باشند و بار اطلاعاتی چندانی ندارند. با توجه به این امر که روزآمد بودن منابع در

پس از توزیع پرسش‌نامه‌ها، ۳۱ پرسش‌نامه (۸۸/۵ درصد) تکمیل و جمع‌آوری گردید و بر اساس روش‌های آمار توصیفی و با استفاده از نرم‌افزار Excel تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها

الف. نیروی انسانی: بر اساس اطلاعات به دست آمده از ۳۱ نفر مسؤولین کتابخانه‌های مورد بررسی، ۹ نفر (۲۹ درصد) دارای تحصیلات کتابداری در مقطع کارشناسی ارشد، ۹ نفر (۲۹ درصد) دارای تحصیلات کتابداری در مقطع کارشناسی و تعداد ۱۳ نفر (۴۲ درصد) دارای تحصیلات غیر کتابداری بودند که از این تعداد ۶/۵ درصد آن‌ها کارشناسی ارشد، ۱۶/۱ درصد کارشناسی و ۱۹/۴ درصد دیپلم و زیر دیپلم داشتند.

از نظر گزارش اقدامات به مسؤولین ارشد، ۲۷ نفر (۸۷/۱ درصد) از مسؤولین کتابخانه‌های مورد بررسی اظهار داشته‌اند که گزارش کار و اقدامات خود را به مسؤولین خود اعلام می‌کنند. همچنین تنها ۹/۷ درصد از مسؤولین کتابخانه‌ها عضو شورای پژوهشی بیمارستان، ۱۲/۹ درصد عضو شورای آموزشی بیمارستان و ۱۹/۳ درصد عضو انجمن کتابداری بودند که هیچ یک از آن‌ها عضو هیأت علمی نبودند.

جدول ۱ سطح تحصیلات و رشته تحصیلی کارکنان کتابخانه‌های مورد بررسی را نشان می‌دهد و بیانگر این است که ۳۱ کتابخانه مورد بررسی در کل دارای ۷۴ نفر نیروی انسانی بود که ۲۷ نفر از آن‌ها (۳۶/۵ درصد) تحصیلات کتابداری و ۴۷ نفر (۶۳/۵ درصد) تحصیلات غیر کتابداری داشتند.

ب. مجموعه: در جدول ۲ وضعیت مجموعه‌ی کتابخانه‌های مورد بررسی نشان داده شده است. این کتابخانه‌ها در کل دارای ۹۶۲۳۴ جلد کتاب فارسی و لاتین بودند. همچنین بر اساس اطلاعات به دست آمده، ۲۱ کتابخانه (۶۷/۷ درصد) دارای مجلات الکترونیکی به صورت Online، ۱۵ کتابخانه (۴۸/۸ درصد) دارای مجلات الکترونیکی به صورت CD و ۲۰ کتابخانه (۶۴/۵ درصد) دارای کتاب الکترونیکی بودند. همچنین ۵۱/۶ درصد کتابخانه‌ها اعلام کرده‌اند که دارای خط مشی مدون مجموعه‌سازی هستند و ۶۷/۷ درصد نیز اعلام کرده‌اند که مجموعه خود را به طور مرتب و جین و روزآمد می‌کنند.

همچنین پدیده‌هایی مانند اشتراک استفاده کنندگان و محبوبیت استفاده از CD-ROM افزایش یافته است. در بررسی داده‌های گردآوری شده از ۳۶ مقیاس که برای استاندارد کتابخانه‌های پزشکی تعیین شده بود، فقط یک کتابخانه دارای همه ۳۶ مقیاس بود و ۷۷ درصد از کتابخانه‌ها، حدود ۵۰ درصد یا بیشتر مقیاس‌ها را دارا بودند (۶).

Al-Ogla در مقاله‌ای تحت عنوان «بررسی وضعیت کتابخانه‌های پزشکی بیمارستان شهر ریاض در عربستان سعودی» به بررسی ۱۵ کتابخانه در شهر ریاض پرداخت. بر اساس نتایج این پژوهش ۷۵ درصد از مراکز درمانی تحت پوشش دولت بودند. ۶۶ درصد کتابخانه‌ها دارای مسؤولین واجد شرایط، دارای مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر، بودند. ۶۶ درصد کتابخانه‌ها دارای ساختمانی بودند که از قبل برای چنین کاری طراحی شده بود. همه‌ی کتابخانه‌ها خدمات SDI را ارائه می‌کردند، ۵۰ درصد خدمات CD-ROM و مدلاین و ۱۷ درصد آرایه‌ی خدمات OPAC را انجام می‌دادند (۷).

هدف از انجام این تحقیق، ارزیابی کتابخانه‌های بیمارستانی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی با استانداردهای موجود بود، که نیروی انسانی، خدمات و وضعیت فیزیکی این کتابخانه‌ها با استاندارد کتابخانه‌های بیمارستانی ۲۰۰۲ (۱) و مجموعه آن‌ها با استاندارد مجموعه‌ی کتابخانه‌های مراکز آموزشی درمانی (۳) مقایسه شد.

روش بررسی

نوع این پژوهش از نوع توصیفی-مقطعی و جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی کتابخانه‌های بیمارستان‌های آموزشی تحت پوشش دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی بود که در کل ۳۵ کتابخانه بیمارستانی را شامل شد. برای انجام این پژوهش نمونه‌گیری صورت نگرفت. گردآوری داده‌ها توسط پرسش‌نامه انجام شد، این پرسش‌نامه‌ها متشکل از ۲۵ سؤال باز و بسته در چندین بخش بود که شامل نیروی انسانی، مجموعه‌ی خدمات و وضعیت فیزیکی می‌شد و روایی آن با نظر اعضای هیأت علمی دانشگاه تعیین و تصویب گردید. پایایی آن نیز با Cronbach's alpha ۷۵ درصد تصویب شد.

جدول ۱: سطح تحصیلات و رشته تحصیلی کارکنان کتابخانه‌های مورد بررسی

درصد	جمع	شهید بهشتی		تهران		ایران		کتابخانه‌ی بیمارستانی دانشگاه تحصیلات
		درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۴/۹	۱۱	۱۲/۵	۳	۱۳/۸	۴	۱۹	۴	کتابداری
۲۱/۶	۱۶	۲۰/۸	۵	۱۷/۲	۵	۲۸/۶	۶	کارشناسی
۴/۱	۳	۸/۴	۲	۳/۵	۱	۰	۰	غیر کتابداری
۲۱/۶	۱۶	۲۰/۸	۵	۲۷/۶	۸	۱۴/۳	۳	کارشناسی ارشد
۳۷/۸	۲۸	۳۷/۵	۹	۳۷/۹	۱۱	۳۸/۱	۸	دیپلم و زیر دیپلم
۱۰۰	۷۴	۱۰۰	۲۴	۱۰۰	۲۹	۱۰۰	۲۱	جمع

جدول ۲: مجموعه‌ی منابع کتابخانه‌های مورد بررسی

جمع	شهید بهشتی	تهران	ایران	کتابخانه‌ی بیمارستانی دانشگاه نوع منبع
۳۶۳۸۲	۱۳۹۶۹	۱۴۰۴۱	۸۳۷۲	کتاب فارسی (جلد)
۵۹۸۵۲	۲۱۹۹۲	۲۱۲۸۴	۱۶۵۷۶	کتاب لاتین (جلد)
۶۹۴	۲۸۳	۲۵۲	۱۵۹	مجله‌ی فارسی (عنوان)
۱۷۷۰	۶۶۵	۷۵۶	۳۴۹	مجله‌ی لاتین (عنوان)
۱۰۹۶۹	۸۰۹۹	۲۱۶۶	۷۰۴	پایان‌نامه (عنوان)
۶۳۵	۰	۶	۶۲۹	نوار صوتی (حلقه)
۵۳۸	۷۸	۱۷۰	۲۹۰	نوار ویدیو (حلقه)

سایر مراکز ارایه می‌کردند. در این راستا کلیه‌ی کتابخانه‌ها به ارایه‌ی خدمات به اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان خود می‌پرداختند و ۱۶/۱ درصد از کتابخانه‌ها به بیماران و خانواده آن‌ها و ۳۵/۵ درصد به مراجعین سایر مراکز خدمات ارایه می‌نمایند.

د. وضعیت فیزیکی: در جدول ۳ وضعیت فضاهای اختصاصی در کتابخانه‌های مورد بررسی نشان داده شده است. بر اساس این اطلاعات فقط ساختمان ۸ کتابخانه (۲۵/۸ درصد) از قبل برای چنین کاری طراحی شده بود. همچنین بر اساس اطلاعات به دست آمده در ساختمان ۵ کتابخانه (۱۶/۱ درصد) نیاز ویژه معلولین در نظر گرفته شده است.

ج. خدمات: بر اساس اطلاعات به دست آمده از تحقیق، ۱۰ درصد از کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۰ درصد از کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران و ۲۷/۳ درصد از کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و در مجموع ۱۶/۱ درصد از کتابخانه‌ها به صورت شبانه‌روزی خدمات ارایه می‌نمایند. ۷۴/۲ درصد از کتابخانه‌های بیمارستانی ۶ روز در هفته به ارایه‌ی خدمات می‌پردازند.

همچنین بر اساس اطلاعات به دست آمده از تحقیق، تنها ۳ کتابخانه (۹/۷ درصد) خدمات خود را به تمامی گروه‌های مراجعه کننده به بیمارستان شامل هیأت علمی، دانشجویان، پرستاران، کارکنان، بیماران و همراهان آن‌ها و مراجعین از

جدول ۳: فضاهای اختصاصی در کتابخانه‌های مورد بررسی

کتابخانه بیمارستانی دانشگاه	ایران	تهران	شهید بهشتی		جمع	درصد	فضا
			تعداد	درصد			
سالن مطالعه مجزا	تعداد: ۴، درصد: ۴۰	تعداد: ۳، درصد: ۳۰	تعداد: ۴، درصد: ۳۶/۴	۱۱	۳۵/۵		
فضای لازم برای خدمات مواد غیر چاپی	تعداد: ۱، درصد: ۱۰	تعداد: ۲، درصد: ۲۰	تعداد: ۱، درصد: ۹/۱	۴	۱۲/۹		
اتاق کارکنان	تعداد: ۳، درصد: ۳۰	تعداد: ۴، درصد: ۴۰	تعداد: ۴، درصد: ۳۶/۴	۱۱	۳۵/۵		
فضا برای کاربران معلول	تعداد: ۰، درصد: ۰	تعداد: ۰، درصد: ۰	تعداد: ۰، درصد: ۰	۰	۰		
فضای لازم برای ایستگاه‌های کاری و تکنولوژی اطلاعات	تعداد: ۴، درصد: ۴۰	تعداد: ۶، درصد: ۶۰	تعداد: ۶، درصد: ۵۴/۵	۱۶	۵۱/۶		
فضای لازم برای آموزش استفاده کنندگان	تعداد: ۵، درصد: ۵۰	تعداد: ۲، درصد: ۲۰	تعداد: ۱، درصد: ۹/۱	۸	۲۵/۸		

بحث

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق شکوه‌امیری در یک راستا می‌باشد و هر دو حکایت از وجود اختلاف بین وضعیت موجود کتابخانه‌های بیمارستانی با استانداردها دارد (۴).

بر اساس یافته‌های این پژوهش، تنها ۲۹ درصد از کتابخانه‌های بیمارستانی از نظر سطح تحصیلات و رشته‌ی تحصیلی مسؤولین خود با استانداردها تطابق دارند، یعنی مسؤولینی با مدرک کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی داشتند. همچنین بر اساس استاندارد کتابخانه‌های بیمارستانی ۲۰۰۲، مسؤولین کتابخانه‌های بیمارستانی باید گزارش کار و اقدامات خود را به مدیران ارشد سازمان ارائه دهند، بر اساس یافته‌های این پژوهش ۸۷/۱ درصد مسؤولین این کار را انجام داده‌اند.

حدود ۵۰ درصد از کتابخانه‌ها از نظر داشتن نیروی انسانی متخصص (کتابدار با مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد) با استانداردها مطابقت نداشت.

مطابق استانداردها و بر اساس اطلاعات به دست آمده، مجموعه هیچ یک از کتابخانه‌های بیمارستانی با استانداردها تطابق نداشت. مجموعه‌ی کل کتاب‌های فارسی و لاتین موجود در کتابخانه‌های بیمارستانی مورد بررسی ۹۶۲۳۴ جلد بود. این کتابخانه‌ها برای رسیدن به حد استاندارد نیاز به ۳۰۴۲۶۶ جلد دیگر دارند.

همچنین مجموعه‌ی مجلات لاتین ۷۱ درصد از کتابخانه‌های بیمارستانی مطابق استاندارد نبود و تنها ۹ کتابخانه (۲۹ درصد) از نظر مجموعه‌ی مجلات با استانداردها مطابقت داشتند.

مطابق استاندارد کتابخانه‌های بیمارستانی ۲۰۰۲، منابع کتابخانه‌های بیمارستانی باید ۲۴ ساعت شبانه‌روز و ۷ روز هفته در دسترس پرسنل بالینی باشد؛ به طوری که بر اساس نتایج به دست آمده از این پژوهش از نظر ساعات و روزهای ارایه‌ی خدمات تنها ۱۶/۱ درصد از کتابخانه‌ها با استانداردها تطابق داشتند.

همچنین بر اساس استانداردها، کتابخانه‌های بیمارستانی باید به کلیه‌ی گروه‌های موجود در بیمارستان خدمات ارایه کند اما بر اساس نتایج به دست آمده تنها ۳ کتابخانه (۹/۷ درصد) خدمات خود را به کلیه‌ی مراجعین ارایه می‌نمایند.

مطابق استانداردها، کتابخانه‌های بیمارستانی باید فضای کافی برای پرسنل کتابخانه، مجموعه داخلی، کامپیوترها و سایر سخت‌افزارهای تکنولوژی اطلاعات و صندلی برای تعداد مناسب کاربران داشته باشد. همچنین یک بخش جداگانه نیز برای کارکنان متخصص کتابخانه باید فراهم شود. اما بر اساس یافته‌های این پژوهش تنها درصد کمی از کتابخانه‌های بیمارستانی از نظر ساختمان با استانداردها مطابقت داشت.

نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق نشان دهنده‌ی تفاوت بین وضعیت موجود کتابخانه‌های بیمارستانی با استانداردها بود و با نتایج تحقیقات قبلی در این زمینه مطابقت داشت (۸، ۹).

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های تحقیق موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

۱. نیازهای اطلاعاتی کتابخانه‌های بیمارستانی به طور دقیق ارزیابی شود و به منظور تهیه منابع، خدمات و تکنولوژی مناسب برای برآوردن نیازهای تعیین شده، طرحی ارائه گردد.
۲. بر اساس نتایج به دست آمده از این پژوهش، منابع موجود کتابخانه‌های بیمارستانی با استانداردهای موجود تفاوت بسیار زیادی داشتند. از این رو پیشنهاد می‌شود پس از ارزیابی نیازها، اقدامات لازم برای تهیه و تأمین منابع جهت رسیدن به حد استاندارد صورت گیرد.
۳. ارتباط بیشتر مسؤولان کتابخانه‌های بیمارستانی با

تصمیم‌گیران در سطوح بالای سازمان و نیز گروه‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان و دانشگاه میسر گردد. این ارتباط و ادامه آن می‌تواند به درک بهتر از نیازهای اطلاعاتی منجر شود.

۴. با توجه به این که کارهای بالینی اغلب در ساعات غیر معمول هفته انجام می‌شود، پیشنهاد می‌شود کتابخانه‌های بیمارستانی خدمات خود را به صورت ۲۴ ساعته در اختیار مراجعین قرار دهند (۱۰).

۵. با توجه به این که کتابخانه فاقد کارمند کافی نمی‌تواند به طور کامل نیازهای اطلاعاتی مراجعین خود را برآورده سازد و با توجه به این که حدود نیمی از کتابخانه‌های بیمارستانی بر اساس استانداردها فاقد نیروی انسانی کافی هستند؛ از این رو دانشگاه‌های علوم پزشکی و بیمارستان‌های تابعه آن‌ها سعی در جذب و به کارگیری نیروی انسانی متخصص با تحصیلات کتابداری نمایند تا بتوانند از امکانات و تجهیزات خود حداکثر استفاده را داشته باشند.

References

1. Hassig RK, Balogh L, Bandy M, Doyle JD, Gluck JC, Lindner KL, et al. Standards for hospital libraries 2002 with 2004 revisions. *J Med Libr Asso* 2005; 93(2): 282-3.
2. Ashouri M. Evaluation of psychiatric hospital libraries in the city of Tehran. [Thesis]. Tehran: Educational Sciences, The University of Tehran; 1999. [In Persian].
3. Soltani P, Taavoni SH, Hariri M, Mehrad J. Standards for Iranian university libraries. Tehran: The National Library of the Islamic Republic of Iran; 2002. [In Persian].
4. Shokouhamiri F. Survey on hospital libraries according to existing standards. [Thesis]. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 1989. [In Persian].
5. Shabani A, Talebi A. Hospital libraries in Isfahan. *Book Quarterly* 1999; 2(38): 42-53. [In Persian].
6. Glitz B, Flack V, Lovas IM, Newell P. Hospital library service and the changes in national standards. *Bull Med Libr Assoc* 1998; 86(1): 77-87.
7. Al Oglia S. A study of hospital and medical libraries in Riyadh, Kingdom of Saudi Arabia. *Bull Med Libr Assoc* 1998; 86(1): 57-62.
8. Chehri A. Survey on Kermanshah hospital libraries. [Thesis]. Tehran: Islamic Azad University; 2005. [In Persian].
9. Mahpooyan Z. Survey on use of information technology in educational hospital libraries in the city of Tehran. [Thesis]. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 2002. [In Persian].
10. Gluck JC, Hassig RA. Raising the bar: the importance of hospital library standards in the continuing medical education accreditation process. *Bull Med Libr Assoc* 2001; 89(3): 272-6.

Evaluation of Iran, Tehran and Shahid Beheshti University of Medical Sciences Hospital Libraries According to Existing Standards*

Mohammad Reza Hashemian¹; Alireza Hoveyda, PhD²; Masoomeh Khoshkam³

Abstract

Introduction: Hospitals libraries play an important role in the patients' care and education as well as their treatment. Considering that compliance standards by the libraries can improve and promote information services, the aim of this study was to evaluate the standards of hospital libraries of three university in Iran according to "standards for hospital libraries 2002" and "standard of educational and treatment center library collection".

Methods: In this cross-sectional descriptive study 35 hospital libraries from Iran, Tehran and Shahid Beheshti University of Medical Sciences were studied. Data were collected by questionnaire which validity and reliability was confirmed by professionals. Obtained data analyzed by Excel software.

Results: Over 50% of hospital libraries have personnel who were below the standards levels. Only 29% of library managers were standards regarding their educational level and academic discipline. None of the libraries were standard according to the book collection. Regarding hours of presenting and providing services to different user groups, a few percent of the libraries were standard. 25.8% of the libraries have buildings which have been designed for using as a library. 25.8% of libraries have construction that had already been designed for libraries.

Conclusion: Most of the hospital libraries are below the standard level. Overall, the status of hospital libraries was not appropriate enough in comparison with standards and the library managers should pay more attention to improve the situation of the libraries.

Keywords: Libraries; Hospital; References Standards; Universities; Hospitals.

Type of article: Original Article

Received: 11 Jan, 2009

Accepted: 27 Aug, 2009

Citation: Hashemian MR, Hoveyda A, Khoshkam M. **Evaluation of Iran, Tehran and Shahid Beheshti University of Medical Sciences Hospital Libraries According to Existing Standards.** Health Information Management 2011; 7(4): 450.

* This article was extracted from MSc Thesis.

1. MSc, Medical Library and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. (Corresponding Author) Email: hashemian553@yahoo.com.
2. Associate Professor, Library and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
3. Lecturer, Statistics, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.